

Гончаренко І.М., к.е.н., доц., Фу Бояо, магістр
Київський національний університет технологій та дизайну
ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. В статті розглядаються теоретичні аспекти формування інноваційної політики підприємства. Авторами наведено визначення інноваційної політики, основні завдання, напрямки і принципи її формування, надано характеристики основних джерел інноваційних можливостей та інноваційних стратегій підприємств.

Ключові слова: інновація; інноваційна політика; підприємство; принципи інноваційної політики; інноваційна стратегія.

Гончаренко И.Н., к.э.н., доц., Фу Бояо, магистр
Киевский национальный университет технологий и дизайна
ФОРМИРОВАНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Аннотация. В статье рассматриваются теоритические аспекты формирования инновационной политики предприятия. Авторами приведены определения инновационной политики, основные задания, направления и принципы её формирования, предоставлено характеристики основных источников инновационных возможностей и инновационных стратегий.

Ключевые слова: инновация; инновационная політика; предприятие; принципы инновационной политики; инновационная стратегия.

Goncharenko I., Fu Boyao
Kyiv National University of Technologies and Design
FORMATION OF THE ENTERPRISE INNOVATION POLICY

Abstract. The article deals with theoretical aspects of the formation of enterprise innovation policy. The authors identify the innovation policy, the main tasks, directions and principles of the formation of innovation policy, describe the main sources of innovation opportunities and innovative strategies of enterprises.

Keywords: innovation; innovation policy; enterprise; principles of innovation policy; innovative strategy.

Постановка проблеми. Інтеграція України у європейське економічне середовище створює нові можливості для подальшого розвитку як національної економіки так і окремих підприємств. Разом з цим, відкриття європейських ринків та посилення процесів глобалізації ставлять вітчизняні підприємства в жорсткі умови конкурентної боротьби з іноземними суб'єктами господарювання.

Для виживання та продовження ефективного функціонування за цих умов, підприємствам необхідно постійно підвищувати рівень своєї конкурентоспроможності. Вирішити цю проблему можна за рахунок формування та реалізації активної інноваційної політики підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми планування досліджували такі зарубіжні та вітчизняні вчені, як: В.В. Іванова, Т.Б. Кушнір, О.В. Немцов, А.А. Садеков, Д.С. Сімоненко та ін., які здебільшого звертали увагу на планування як вид діяльності й управлінську функцію. Науково-прикладні аспекти інноваційної діяльності підприємства знайшли відображення у працях таких вітчизняних вчених як: М.П. Войнаренко, Б.М. Данилишина, О.І. Даций, М.П. Денисенко, І.О. Драгана, В.О. Онищенко, С.М. Ілляшенко, А.А. Мазаракі, В.Ю. Припотень та ін., а також у іноземних авторів: П. Друкера, М. Портера, Б. Санто, Е. Харгадона та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Дослідження практичних аспектів комплексного та системного узгодження та коригування інноваційної

політики вітчизняних промислових підприємств в умовах сучасної трансформаційної перехідної економіки.

Мета статті. Основною метою дослідження є аналіз теоритичних аспектів формування інноваційної політики підприємств, визначення завдань, напрямків та принципів такої політики, основних джерел інноваційних можливостей та вибору інноваційних стратегій.

Виклад основного матеріалу дослідження.

В умовах підвищення рівня конкуренції на вітчизняних та зарубіжних ринках одним з основних джерел підвищення конкурентоздатності вітчизняних підприємств та їх продукції є розробка та впровадження інновацій. Комплекс напрямів та заходів щодо системної та цілеспрямованої реалізації такої діяльності називають інноваційною політикою підприємства.

Інноваційна політика - це сукупність форм і ознак стратегічного управління, що визначає цілі та умови інноваційної діяльності підприємства, спрямованої на забезпечення його конкурентоспроможності та найбільш ефективного використання наявного соціально-економічного та інтелектуального потенціалу [1, 216 - 217].

Інноваційна політика є складовою загальної стратегії підприємства і сприяє впровадженню в практику її основних вимог. Мета і пріоритети інноваційного розвитку визначаються відповідно до загальної стратегії підприємства на тому чи іншому рівні.

Інноваційна політика підприємства може здійснюватись в таких напрямках:

- поліпшення якості продукції;
- забезпечення конкурентоспроможності продукції підприємства на світовому та вітчизняному ринках;
- впровадження ресурсозберігаючих технологій;
- поліпшення загальних умов праці;
- скорочення витрат ручної праці;
- екологізація виробництва [2, 86 - 87].

Інноваційна політика має бути спрямована на вирішення комплексу фінансових, матеріально-технічних, кадрових, науково-технічних та маркетингових завдань підприємства.

Завданнями безпосередньо інноваційної політики підприємства є:

- обґрунтування пріоритетів та напрямів інноваційного розвитку;
- організація інноваційних процесів, що забезпечують ефективну взаємодію всіх суб'єктів інноваційної діяльності;
- оцінка інноваційного потенціалу підприємства;
- активізація інноваційної діяльності;
- вибір і реалізація інноваційних проектів, які забезпечують підвищення ефективності і конкурентоспроможності підприємства;
- розробка сценаріїв інноваційної діяльності підприємства;
- концентрація ресурсів підприємства на пріоритетних напрямках розвитку;
- реалізація інших заходів, які сприяють здійсненню ефективної інноваційної діяльності [3].

Для успішної формування та реалізації інноваційної політики підприємство повинне функціонувати відповідно до наступних принципів такої політики:

- адаптивність - прагнення до підтримання певного балансу зовнішніх і внутрішніх можливостей розвитку (внутрішніх спонукальних мотивів діяльності підприємства, і зовнішніх, що генеруються ринковим середовищем);
- динамічність - динамічного приведення у відповідність цілей і спонукальних мотивів (стимулів) діяльності підприємства (у тому числі його власників, менеджерів, фахівців, працівників);

- самоорганізація - самостійне забезпечення підтримки умов функціонування, тобто самопідтримка обміну ресурсами (інформаційними, матеріальними, фінансовими) між елементами виробничо-збутової системи підприємства, а також між підприємством і зовнішнім середовищем;

- саморегуляція - коригування системи управління інноваційно-орієнтованою виробничо-збутовою діяльністю підприємства відповідно до змін умов функціонування;

- саморозвиток - самостійне забезпечення умов тривалого виживання і розвитку підприємства на основі розроблення, створення і просування інновацій на ринок (відповідно до його місії і прийнятої мотивації діяльності) [4, 44 - 45].

Інновації - це нові або змінені технології, товари та послуги. Щоб створити успішні інновації, тобто здійснити ефективні зміни у діяльності підприємства, необхідно постійно і всебічно шукати (відслідковувати) та вивчати такі зміни на всіх рівнях як у зовнішньому та внутрішньому середовищах підприємства.

Таким чином, суть послідовної інноваційної політики підприємства полягає у цілеспрямованому і організованому пошуку змін, а також у послідовному аналізі тих можливостей, які приносять ці зміни для економічних та соціальних нововведень. Мова йде про зміни, що відбулися, а також про ті, які ще відбуваються.

Метою інноваційної політики, у цьому випадку, є послідовне відслідковування тих галузей та сфер, де відбуваються зміни, що зазвичай призводять до появи нових можливостей для нових можливостей для підприємництва. Така політика передбачає відслідковування (аналіз) таких основних джерел інноваційних можливостей:

- “непередбачуваність” - несподіваний успіх, несподівана невдача, непередбачувана сторона подія;

- “невідповідність” - між тим, що є реальністю, і тим як ця реальність представляється або якою вона “має бути”;

- нововведення, обумовлене нагальною потребою модернізації існуючого процесу;

- несподівані для всіх зміни в галузевій або ринковій структурі;

- демографія (зміни в чисельності і складі населення);

- зміни настроїв, сприйняття і значення;

- нові знання, як наукові, так і не наукові [5, 62 -63].

Розглянувши основні можливі напрямки, завдання, джерела і принципи формування інноваційної політики підприємства, необхідно пам'ятати, що відправним пунктом для безпосереднього формування інноваційної політики конкретного підприємства є правильний вибір його інноваційної стратегії.

В роботах зарубіжних авторів існує багато класифікацій видів інновацій, але найчастіше використовують класифікацію на основі запропонованої М. Портером, за якою виділяють наступні типи інноваційних стратегій, в залежності від обраної підприємством поведінки на ринку:

1) Наступальна стратегія - характерна для фірм, що працюють на принципах підприємницької конкуренції і передбачає швидкий розвиток підприємства шляхом активного випуску та просування інноваційної продукції, в т.ч. нових моделей товарів та послуг. Серед наступальних стратегій розрізняють: активну наступальну, помірно наступальну (“прямування за лідером”) та стратегію “кидання виклику”.

2) Захисна стратегія - спрямована на те, щоб утримати конкурентні позиції підприємства на вже наявних ринках шляхом удосконалення нововведень “фірм-піонерів”.

3) Імітаційна стратегія - передбачає копіювання, в т.ч. завдяки придбанню ліцензій у “фірм-піонерів”, основних споживчих властивостей інноваційних товарів, що вже є на ринку. Ця стратегія використовується підприємствами, які не є “піонерами” щодо випуску інновацій, але мають сильні ринкові позиції та технологічні можливості.

4) Залежна стратегія - варіант стратегії стабілізації для підприємств- субпідрядників великих корпорацій. Така стратегія передбачає забезпечення високого рівня якості виконання робіт, сервісу і просування існуючого інноваційного продукту корпорації-партнера на нові ринки.

5) Змішана стратегія - заснована на комбінуванні різних стратегій у різних сферах бізнесу та на різних ринках. Вказана стратегія використовується великими корпораціями [6, 109 - 110].

Вибір будь-якої із зазначених вище стратегій також і подальший постійний поточний моніторинг (аналіз) та коригування заходів інноваційної політики підприємства в залежності від змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі.

Висновки. Формування ефективної інноваційної політики підприємства має здійснюватись на підставі науковообгрунтованих завдань та принципів здійснення інноваційної політики, після всебічного аналізу наявних внутрішніх та зовнішніх джерел інноваційних можливостей для конкретного підприємства.

Лише після такого комплексного та системного аналізу наявних джерел інноваційних можливостей підприємство має здійснити коректний (відповідний до ринкових та ресурсних можливостей підприємства) вибір власної інноваційної стратегії, відповідно якої буде здійснюватись формування його успішної інноваційної політики.

При цьому, важливими управлінськими функціями такої політики в процесі її реалізації мають залишатись аналіз та поточне її коригування відповідно до змін зовнішніх та внутрішніх факторів. А такі функції, як і правильний вибір інноваційної стратегії можуть здійснювати лише фахівці та професійні профільні підрозділи підприємства у сфері інновацій.

Список використаної літератури

1. Енциклопедія інновацій / за загал. ред. Р. Дьяківа. –К.: Міжнародна економічна фундація, 2012. – 599 с.
2. Економіка і організація інноваційної діяльності: підручник / О. І. Волков, М. П. Денисенко, А. П. Гречан та ін.; під ред. О. І. Волкова та М. П. Денисенка. – Друге видання. – К.: КНУТД, 2005. – 424 с.
3. Платонова И. В. Процедура формирования инновационной политики предприятия / И. В. Платонова, Е. В. Леонтьева // Проблемы региональной экономики. – 2016. – Вып. 37.
4. Ілляшенко С. М. Інноваційний менеджмент: підручник / С. М. Ілляшенко. – Суми: ВТД Університетська книга, 2010. – 334 с.
5. Друкер П. Ф. Бизнес и инновации / Питер Ф. Друкер; перевод с англ. – М.: Вильямс, 2009. – 432 с.
6. Припотень В. Ю. Управління інноваціями: навч. посібник / В. Ю. Припотень, Т. М. Бердникова, М. М. Костенко, Ю. В. Бородач. – Нікополь: Вид-во “Ноулідж” (Северодонецьке відділення), 2017. – 202 с.